SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 236. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 12, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ГРУДНЯ 1991 Ч. 236. РІК XCVIII.

Створено Партію Жінок-Християнок

Львів (УНІАР). — Тут створено ще одну політичну партію — Українську Християнську Партію Жінок.

Це перша в республіці партія, членом якої може стати практично кожна жінка, якій сповнилося 18 років, незалежно від політичних поглядів, національної та релігійної приналежности. Ініціятивний комітет новоствореної партії під керівництвом Ольги Горинь звернувся до жінок України зі закликом не забувати, що і від їхньої участи залежить наповнення реальним змістом незалежности соборної України.

На установчій конференції вирішено на наступних виборах до Рад усіх рівнів рекомендувати двох кандидаток від Християнської Партії Жінок України у депутати.

ВІДЕО ПРО РЕФЕРЕНДУМ

Філядельфія. — У неділю, 15-го грудня, в год. 6-ій вечора, тут в Українському Освітньо-Культурному Центрі буде показаний відеорепортаж Уляни Мазуркевич про референдум в Україні. Влаштовує імпрезу Комітет Оборони Національних і Людських Прав України, який діє як Комітет Руху. Вступ 5 дол.

Встановлено стипендії для студентів українського походження

Київ, 4-го грудня (УНІАР). — Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про державні іменні стипендії для студентів і аспірантів українського походження, які мешкають за кордоном і займаються українознавством.

Усього 36 стипендій, які носять ім'я Грушевського, Драгоманова, Грінченка, Потебні, Рильського, Франка будуть виплачувати з наступного року. Фонди для цього виділило міністерство вищої і народної освіти та культури. Стипендії становитимуть — 300 карбованців для студентів, і 350 — для аспірантів.

Появилось нове число „Календаря української дитини"

Торонто. — У сторіччя поселення — 1892—1992 — **українців у Канаді появилось чергове число „Календаря української дитини". Редакція його: д-р Рома Чумак-Горбач; ілюстрація: Леся Ґрейнджер; друк: Товариство Ґордон і Ґордон.**

Календар цей — начебто не календар, а настільна книжка для дітей. У ньому стільки цікавих розгадок, віршиків, ілюстрацій, пісень і молитов. Він — віддзеркалює українську традицію, обряди і звичаї. А крім цього — він для дитини, що для неї у її віці на потребу — це перш усього приємна розвага. Одним словом — цей календар для дітей — це пожиточне дозвілля, бо, листкуючи його вона і у всьому навчитись може і цікаво провести час.

Календар, в ціні 10 дол., можна набути, звернувшись на адресу: Svoboda Book Store, 30 Montgomery St, Jersey Sity, N. J. 07302.

НОВОРІЧНА ЗАБАВА

Виппані, Н. Дж. — Місцева громада влаштовує тут новорічну забаву, дохід з якої буде призначений на допомогу Україні. Забава відбудеться у вівторок, 31-го грудня, в церковній залі. Вступ — 25 дол., що включає вечерю і шампанське. У справі інформацій слід звертатися до Галі Івашко (201) 539-5149 або до Гані Бердей (201) 539-7241.

СТВЕРДЖЕННЯ І ЗАКЛИК

ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Головна Контрольна Комісія УНСоюзу в складі: Василь Пастушок, ред. Васлиль Дідюк, Степан Гавриш і Тарас Шмаґала, виконуючи свої статутові обов'язки, перевели в часі від 19-го до 23-го жовтня 1991 року повну перевірку діловодства і організаційного стану найстаршої української установи на американському континенті. Також провірено стан видавництва, відпочинкової оселі Союзівки, Української Національної Корпорації Дому УНС, як також провірено канцелярію УНС у Вашінґтоні та в Торонто, Канада.

У висліді згаданої перевірки, Головна Контрольна Комісія стверджує наступне:

1. Український Народний Союз у цьому історичному році для України своєю багатогранною активністю продовжував традицію відданої служби своїм членам, українській громаді та українській справі.

2. Фінансова господарка УНС є ведена раціонально і не зважаючи на поважні видатки у зв'язку з виплатою високої дивіденди для своїх членів, стипендій для студентів, дотацій українським установам, та значної фінансової допомоги Україні, майно Союзу на 31-го серпня ц.р. виносило 64,622,936 дол. і тим самим зросло на 700,000 дол. впродовж минулих двадцятьох місяців.

3. Справи Організаційного відділу. Говорячи про ведену акцію приєднування нових членів за час від 1-го січня по 30-го вересня 1991 року придбано 997 нових членів, забезпечених на загальну суму 7,511,500 дол. Придбання такого числа нових членів, це заслуга невтомних відділових секретарів. Слід згадати, що Екзекутивний Комітет робить всі заходи для збільшення членства і тому заанґажовано чотирьох професійних організаторів.

4. Рекордовий відділ по традиції веде широкозакроєну кореспонденцію з секретарями відділів, своєчасно відповідає на запити секретарів, служить їм інформаціями в справі союзового забезпечення, що є допоміжним у приєднуванні нових членів. Успішній кампанії допомагає і те що бабуні й дідуні купують для внуків різного роду забезпечення, включно з пенсійними грамотами, які зараз є популярними.

5. Перевірка Видавництва УНСоюзу, а зокрема видань щоденника „Свободи" і англомовного „Українського Тижневика", виявили, що в часі великих історичних і рішальних подій в Україні, вони стали найкращими інформаторами української громади та американського загалу.

(Закінчення на стор. 4)

Пропонують закон про оборону України

Київ (УНІАР). — Минулого місяця комісія Верховної Ради України з оборони і державної безпеки підготувала для остаточної ухвали ВР закон про оборону України.

Після деяких уточнень стаття про засади оборони України набула такого вигляду: „Метою оборони України є створення усіх необхідних умов для запобігання воєнного нападу і збройної відсічі можливої аґресії проти України у будь-який час і за будь-яких обставин".

Багато нового внесено у закон про збройні сили України. Найбільш активно обговорювалися статті 2 і 3, у яких зформульовано засади використання збройних сил і принципи їх побудови. Народний депутат Степан Хмара висловився проти запровадження в армії принципів демократизму, підкреслюючи, що у війську має панувати дисципліна, а не дискусії. Комісія з оборони і державної безпеки України ствердила для розгляду Верховною Радою проєкт закону про соціяльні та правові ґарантії військовослужбовців та їх родин. Після довгого і госить гострого обговорення відкинуто пропозицію про можливіть створення військовослужбовцями профспілок та інших громадських об'єднань соціяльної спрямованости. Схвалені для розгляду у першому читанні проєкти законів про пенсійне забезпечення військоволужбовців, про статус військових сил, що тимчасово розміщені на території України, про загальний військовий обов'язок та військову службу, про правовий режим надзвичайного стану, про цивільну оборону України.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО М. ДРАГОМАНОВА

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук влаштовує тут пленарну конференцію для вшанування пам'яти вченого та громадського діяча Михайла Драгоманова (з нагоди 150-ої річниці з дня його народження). Доповідатимуть: Надія Дюк — „Еволюція політичного мислення М. Драгоманова", Марко Антонович — „М. Драгоманов в оцінці 20—30-их років в Україні та на еміґрації", Тамара Булат — „М. Драгоманов та М. Лисенко в контексті культурно-громадського життя України другої половини XIX століття". Конференція відбудеться в неділю, 15-го грудня, о год. 2-ій по полудні в будинку УВАН, 206 Захід 100-та вулиця в Ню Йорку. **Телефон для довідок (212) 222-1866.**

СВІТ МАЄ НАМІР ВИЗНАТИ ХОРВАТІЮ

Заґреб, Юґославія. — У понеділок, 9-го грудня, міністер інформації Хорватії Бранко Саладж повідомив, що понад десять держав збираються визнати незалежність його республіки найближчим часом. Перераховуючи їх, міністер назвав п'ять держав-членів Европейської спільноти, а також Австрію, Швецію, Мадярщину, Ватикан і кілька країн Південної Америки.

Ініціяторами міжнародного визнання двох юґославських республік є Німеччина та Італія, які заявили про свій намір ще до Різдва визнати Хорватію і Словенію. Із членів Европейської спільноти їх вирішили підтримати Бельгія, Данія і Люксембурґ.

Ватикан звернувся до керівників провідних европейських країн з закликом визнати обі республіки, бо це єдина можливість припинити в них кровопролиття.

В той же день голова мирної конференції Економічної спільноти у справах Юґославії лорд Каррінґтон зустрівся з лідерами всіх шістьох юґославських республік. Наперекір заявам беоґрадського керівництва про його готовність до мирного діялогу, частини юґославської армії продовжують бойові дії у Хорватії. Відновився артилерійський обстріл Дубровника. У місті є вбиті і поранені. Під безперервним обстрілом знаходиться Осієк.

Хорватські керівники і командування юґославської армії домовилися про обмін полоненими.

Спеціяльний представник ООН Сайрус Венс, який перебуває у Юґославії, досить скептично оцінює можливість швидкого прибуття в країну миротворчих сил ООН, бо для цього потрібне повне припинення вогню між ворогуючими сторонами.

Захід може надати Москві нові кредити

Вашінґтон. — Уряди країн Заходу готові надати Совєтському Союзові кредити на суму 1 блн. дол., при умові, що СССР помістить в один із західніх банків золото як заклад, рівний цій сумі. Про цю пропозицію, яка виходить зі сторони ЗСА та інших західніх держав, повідомив заступник секретаря Департаменту фінансів ЗСА Дейвид Малфорд.

Західні уряди погодилися надати чергову позику совєтам, щоб допомогти їм перебороти нинішню економічну кризу. Реакція Москви покищо невідома.

Згідно з іншими повідомленнями, виконавчий директор Міжнародного валютного фонду (МВФ) Міхель Камдессус заявив, що фонд в даний час розробляє програму, яка стосується Совєтського Союзу. Цей проєкт технічної допомоги совєтській державі почне входити в життя вже на початку наступного року. СССР є асоційованим членом МВФ, однак такий статус не передбачає всіх кредитних привілеїв, якими користуються повноправні члени міжнародної фінансової організації.

Після вироблення програми технічної допомоги урядові будь-якої країни фонд часто пропонує їй також позики, як, наприклад, у випадку з Бразилією, яка в січні повинна дістати від МВФ кредити на суму 2 блн. дол.

Як відомо, „велика сімка" вже погодилася допомогти Совєтському Союзові — зачекати, поки він поверне останню позику на суму 3.6 блн. дол. Однак заборгованість західнім банкам набагато більша — коло 65 блн. дол. Д. Малфорд і М. Камдессус мають надію, що приватні банки підуть за прикладом західніх урядів і розглянуть можливість полегшити Совєтському Союзові умови виплати його боргів.

У СВІТІ

В ПОНЕДІЛОК, 9-ГО ГРУДНЯ, в Голляндії розпочалася дводенна зустріч керівників урядів 12 країн, що входять у Европейську спільноту. Прем'єр-міністри Великобританії, Бельгії, Німеччини, Греції, Данії, Ірляндії, Еспанії, Італії, Люксембурґу і Франції приступили до розгляду проєктів двох договорів, підписання яких повинно привести до створення політичного і валютно-економічного союзу — своєрідних З'єднаних Стейтів Европи.

ІРАКСЬКА АРМІЯ при підтримці авіяції і танків застосували новий наступ на курдські міста Ербіль і Сулейманію, розташовані на півночі країни. Їх мешканці поквапно евакуюються до кордону з Іраном. Представник ООН Садруддін Аґа Хан заявив про неприпустимість застосування збройних сил проти цивільного населення.

У ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА Молдови взяло участь 1,945,533 виборці. Це склало 82,88 відсотка всіх громадян республіки, що мають право голосу. За Мірчу Снігура віддали голоси 98.17 відсотка виборців. Члени Центральної виборчої комісії заявили, що під час виборів не було жодних порушень демократичної виборчої процедури.

МІЖНАРОДНА РАДА в питаннях зерна оголосила в понеділок, 9-го грудня, що колишньому Совєтському Союзові потрібні кредити для закупу зерна в розмірі 19.4 біл. дол. „У зв'язку з ситуацією в країні, нема певности, що вона зможе виплачувати зовнішні позики", — говориться в заяві ради. Не зважаючи на це, Европейська спільнота виділить колишньому СССР кредити в розмірі 7.3 біл. дол., ЗСА — 3.9 біл. дол., Японія — 2.5 біл. дол., Канада — 1.6 біл. дол.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ Японії звернулося в понеділок, 9-го грудня, до міністерства закордонних справ Китаю з просьбою розслідувати випадок, що стався у Східньо-Китайському морі, коли корабель, що йшов під червоним китайським прапором, декілька разів вистрілив у японський сухогруз „Генрі Гадсон Бридж". Уряд Китаю того ж дня відповів, що у вказаний час в даному районі моря не було ні одного корабля під китайським прапором.

ПРЕЗИДЕНТ ГРУЗІЇ Звіяд Ґамсаґурдія видав указ, в якому говориться, що війська Національної ґвардії, котрі відмовляються підкоритися президентові, повинні скласти зброю до 10-го грудня. При цьому гвардійцялм гарантується амнестія.

В ПРИДНІСТРОВСЬКІЙ і Гагаузькій республіках оголошено висліди президентських виборів. Президентом Придністровської республіки став Ігор Смірнов, Гагаузької — Степан Топал. 98 відсотків виборців в обох **випадках проголосували за незалежність своїх республік від Молдови.**

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ РАТИФІКУВАЛА УГОДУ ТРЬОХ ДЕРЖАВ

Київ (ПБ УНС, Р. Руденко). — Тут у вівторок, 10-го грудня, на вечірньому засіданні Верховна Рада України ратифікувала угоду між трьома держави — Україною, Росією, Білорусією. Голосування було поіменне і за ратифікацією проголосували 288 народних депутатів, а 10 проти. Парляментарі внесли деякі зміни до тексту, тому Президент Леонід Кравчук телефонічно розмовляв з президентом Білорусії та Росії, щоб узгіднити поправки в тексті.

Перед ратифікацією Президент України виступив з промовою, в якій сказав, що вже посипалися на керівників трьох держав звинувачення за розвал СССР. Л. Кравчук навів серію прикладів, які виразно доводили, що розвал почався не 7-го і 8-го грудня, а набагато раніше, та й автори його добре всім відомі.

Президент Л. Кравчук закликав народних депутатів України ратифікувати угоду про створення Співдружности Незалежних Держав і це буде знаменно, оскільки весь світ сьогодні відзначає День Прав Людини. Ратифіковано також договір про основи міждержавних відносин між Україною і республікою Узбекістан. Прийнято закон про дію міжнародних договорів на території України, згідно з яким ратифіковані Україною міжнародні договори є невід'ємною частиною національного законодавства і мають таку ж силу як і власні закони. Це стосується переважно угод, які ґарантують права людини. Верховна Рада ухвалила також закон про товарну біржу та про закордонні інвестиції. Повноваження генерального прокурора СССР передані генеральному прокуророві України. Прийняття закону про конституційний суд відкладено до прийняття нової конституції.

З Мінська надійшло повідомлення, що Верховна Рада Білорусії також ратифікувала угоду про створення Співдружности Незалежних Держав. Ратифікувала угоду і Верховна Рада Росії.

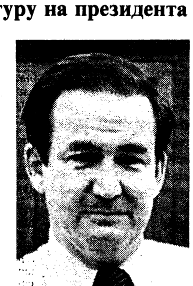
Президент СССР Міхаїл Ґорбачов скликав усіх командуючих військовими округами, розміщеними на території колишнього СССР для вияснення їх ставлення до угоди трьох держав. Президент Росії Боріс Єльцин також скликав усіх командуючих військами, розміщених на території Росії. Результати цих зустрічей покищо невідомі.

Депутати з Народної Ради до створення Співдружности Незалежних Держав ставляться різно. Одначе більшість підтримують угоду, як проґресивне явище, що причиниться до остаточного розвалу СССР і до визнання України. Інші незадоволені процедурою підписання угоди, що, мовляв, не порадилися спочатку з парляментом і чому треба було так поспішати. Адже Україна ще не має повного комплексу законів. Та врешті-решт довелося визнати, що це дипломатична перемога Л. Кравчука.

У вівторок увечері, 10-го грудня, Л. Кравчук знову відповідав на запитання численних кореспондентів. Під час пресової конференції він спростував усі звинувачення московської преси, що Україна, мовляв, не виконує достав товарів. Присутні журналісти отримали списки основних продуктів і товарів, які Україна доставила Москві, і цифри ці виявилися дуже переконливими на користь України, бо Україна виконала всі достави на 96 і більше відсотків.

П. Б'юкенен висунув свою кандидатуру на президента

Конкорд, Н. Г. — Консервативний публіцист і телевізійний коментатор Патрик Б'юкенен у вівторок, 10-го грудня, висунув свою кандидатуру на президента, оголосивши, що починає боротьбу за Білий Дім.

П. Б'юкенен

Звертаючись до групи прихильників у столиці стейту Ню Гемпшир, де 18-го лютого відбудуться перші у виборчій кампанії передвибори, П. Б'юкенен заявив: „Чому я вирішив висунути свою кандидатуру? Тому що ми, республіканці, не можемо більше твердити, що всі біди походять від лібералів. Нині ми закликаємо до того, щоб американці почали дбати в першу чергу про американців, щоб на кожних переговорах американська делеґація думала про перевагу і перемогу З'єднаних Стейтів".

П. Б'юкенен накинувся на Конґрес за втрату зв'язків з „працюючим американцем і середньою клясою" і заявив, що мета його виборчої кампанії — об'єднати всіх „працюючих і середню клясу обох партій і тих, хто не належить до будь-якої партії".

Виступ Б'юкенена був перерваний „активістом боротьби з АІДС", як назвало його пресове аґентство Ассошіейтед Пресс, і коли присутні, які слухали кандидата на президента грубо схопили цього „активіста", Б'юкенен попросив: „Поводьтеся з ним чемніше".

В АМЕРИЦІ

У КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО, закінчився 25-ий з'їзд Комуністичної партії ЗСА, який відбувався цього разу у великій таємниці і під охороною місцевої поліції. Журналістам заборонили вхід до конферанційної залі готелю Гілтон, де відбувався з'їзд, а делеґати показували посвідчення аґентам служби безпеки. Керівники Компартії ЗСА пішли на такі незвичайні заходи, очікуючи бурхливих дебатів з приводу відносин партії до подій в СССР і при виробленні нової „генеральної лінії", яка відповідала б зміні умов. Керівникам американської Компартії на чолі з Ґасом Голлом вдалося добитися прийняття резолюції, яка підтверджує вірність партії принципам марксизму-ленінізму і засуджує дії колишніх товаришів по боротьбі з капіталізмом" — Боріса Єльцина і Міхаїла Ґорбачова. У тригодинній звітній доповіді Ґ. Голл накинувся з різкою критикою на внутрішніх партійних дисидентів. „Фракційність, — сказав він, — завжди була зброєю внутрішніх ворогів у партії. Боротьба з фракційністю була і буде боротьбою з чужими поглядами і чужою політикою". Непорушна ортодоксальність Голла не сподобалася багатьом активним комуністам Америки.

Мистець, що звертається до космосу

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Олег Недошитко — художник з Одеси, вперше перебуває тут в ЗСА і, як кожний новий гість, заходить до редакції „Свободи". Про нього і його мистецтво знаємо з рецензії на його виставку, що відбулася в Торонто на початку 1991 року. Тепер він приїхав вдруге на наш континент і як інформує 15-го грудня відкривається виставка його кар ин в ґалерії Об'єднання Мистців Українців в Америці, 136 Друга авеню, в Ню Йорку.

О. Недошитко на тлі своїх картин.

Молодий художник показує нам альбом із світлинами своїх картин, які дуже непересічні, спонтанні, бо ними він старається на свій спосіб віддати переживання і події. Деякі з них мистець нам пояснює як і пояснює свої думки та душевні переживання, що їх мав виконуючи свої картини. Отож у нього в картинах багато відношення до леґенд, багато також, як воно і не дивно, до сьогодення, зокрема до екологічної проблеми. О. Недошитко ціле своє дотеперішнє життя проживав над берегами Чорного моря і пригадує добре яке багатство воно давало людям та скільки можливостей для відпочинку. Саме під впливом цієї прикрої дійсности постала картина О. Недошитка п.н. „Тризна на Чорному морі". Є у нього також картини, що звернені на атомову катастрофу в Чорнобилі, але також в більшості ці картини це творення леґенд і це леґенд смутку і звернення до космосу.

На тему цього смутку в картинах художника проводимо в редакції з ним розмову, бо саме являється він у нас, коли ми щоденно переживаємо нові вістки з України і раз вони дуже радісні, то знову сумні. Але саме О. Недошитко переконує нас, що завжди людина звертається поруч радости до суму. Може тому цей сум віддзеркалюється так часто у картинах художника і може тому це шукання розв'язки у космосі?

Більшість картин виконана олією, хоча О. Недошитко не відказується від графіки, а останньо, побувавши тут, познайомився з акриліком і радо в тій техніці працює.

Коли питаємо його про його дальші пляни та дотеперішні виставки, мистець коротко з'ясовує, що після закінчення студій в Інституті Живопису в Одесі, через вісім років він навчав в тому ж інституті, а від 1985 року працює над своїми творами, як член Спілки Художників України. В Одесі відбулися вже дві виставки його творів, а в 1990 році була велика його виставка в Спілці Художників України у Києві. Крім того його картини можна було оглядати на ряді збірних виставок і поза границями України, а останньо на Бієнале у Львові. Постійно знаходяться зразки його мистецтва у музеях Одеси, Києва і Москви.

Чи виставка минулого року в Торонто принесла йому сподіваний успіх?

Він каже, що був вдоволений та мав можливість продати декілька із виставлених 30 картин. Тим разом він зосередився на ЗСА і, приїхавши до Вашінґтону, за допомогою Марти Переймиі зміг виставити там свої твори в приміщеннях Т-ва св. Софії, де виставка перейшла з успіхом до 2-го листопада. Тепер підготовляє виставку у Ню Йорку, якої відкриття буде в неділю, 15-го грудня, о год. 1-ій по полудні і триватиме вона до 22-го грудня, а дальше пля-

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Україна й атомова зброя

Ще недавно було повною нісенітницею зв'язувати будь-яку проблематику України та її визвольного руху з атомовою зброєю. Україна зазнала такої кастрофи від вибуху атомового реактора в Чорнобилі, що всі мешканці України без уваги на національність, вороже ставляться до нуклеарної енерґії — для мирних чи військових цілей. У цьому відношенні Україна подібна до Японії, яка є дотепер єдиною у світі країною, яка пережила трагедію американських атомових атак у 1945 р. на Гірошіму й Наґасакі.

Але Україна була частиною Совєтського Союзу, який, отримавши у 1951 році від своїх аґентів-шпигунів Джуліюса й Етель Розенберґів тайну продукції ядрової енерґії, почав масово продукувати атомову зброю різного роду: бомби, гарматні стрільна і ракети на різну віддаль. Маґазинували ту атомову зброю на території України, Білорусії й Казахстану.

Західній світ, в першу чергу Америка, не цікавився становищем України до тієї справи, бо Україна не була міжнародним чинником і вся увага зосереджувалася на Міхаїлові Ґорбачові, як ґарантові, що атомова зброя не дістанеться у невідповідальні руки. Ґорбачов здобув собі довір'я, бо він погодився на закінчення холодної війни, яка розпочалася була зараз після закінчення Другої світової війни. Того що Ґорбачов увесь час свого урядування розбудовував збройну потугу СССР, призначаючи 60 відсотків річного бюджету на військові цілі та субвенціонував з державної каси одну тисячу фабрик різнородної зброї, Захід, зокрема Америка і її президент Буш, ніби переочували, чи пак дивилися на це крізь пальці. Ґорбачов був потрібний Бушеві чи німецькому канцлерові Гельмутові Колеві для здійснювання політики на інших відтинках земної кулі. Як тільки 24-го серпня цього року Верховна Рада України проголосила державну незалежність, негайно очі західнього світу, зокрема й особливо Америки, звернулися у сторону Києва: як він ставиться до проблеми атомової зброї?!

Як відомо із прилюдних заяв Леоніда Кравчука, Україна прагне бути безатомовою державою. Борис Єльцин, президент Російської федерації, висловив готовість перебрати на територію Росії атомову зброю з України. Але Кравчук заявив був, що він воліє, щоб ту зброю знищили на Україні, не підсилюючи нею збройну потугу російського сусіда. Президент Буш дістав був від Леоніда Кравчука запевнення в цій справі і Буш згадував про це під час розмови з делеґацією української громади 28 листопада 1991 р. Коли минулої неділі стрінулися у столиці Білорусії Мінську президенти Російської федерації, України й Білорусії, була там між ними мова про атомову зброю, бо президент Буш, як і НАТО, узгляднили визнання державности України від підписання акту відмови від атомової зброї та від підписання зобов'язання, що Україна перебирає на себе сплату частини довгу СССР. Державний секретар Джеймс Бейкер заявив на пресовій конференції минулої неділі, що Совєтського Союзу вже нема . Він, Бейкер, заповівся під кінець цього місяця до Києва — головно саме для полагоди проблеми змаґазинованої в Україні совєтської атомової зброї.

За відомостями з України, широкі кола української спільноти не цікавляться проблемою атомової зброї. Це зрозуміло: українці ніколи не були мілітаристами, Україна знаходилася у такому стані поярмлення, що мусіла боротися за примітивні права культури і нікому й у голову не приходило продукувати зброю. І ця проблема буде напевне в недовгому часі розв'язана, бо це є в інтересах і України, і Америки.

На черзі справ, які турбують найширші кола українського суспільства в Україні та в діяспорі, є такі турботи, як впорядкування внутрішніх і закордонних відносин, наладнання такої господарки, щоб цією зимою не було харчової кризи, продовжування організації державного апарату. Брак сирівців для промислу в Україні є куди важливішою справою, як журба за долю випродукованої ворогами України атомової зброї, яку тепер треба знищити.

Василь Маркусь

УКРАЇНА: РЕФЕРЕНДУМ, ВИЗНАННЯ, ПРАВОНАСТУПНИЦТВО

II

У зв'язку з проголошенням Акту незалежности України, а ще більше після референдуму 1-го грудня, багато говориться про міжнародне визнання України. Що таке визнання з дипломатичного та юридичного боку?

Міжнародне визнання — це зобов'язуюче ствердження однієї держави у стосунку до іншої (новоутвореної або досі невизнаваної), що держава, котра дає визнання, приймає визнаний об'єкт (у нашому випадку, державу) за повноцінний суб'єкт міжнародного права і до нього прагне застосувати норми міжнародного права та звичайну дипломатичну практику взаємовідносин.

Це визначення стосується визнання нової держави. Є також визнання уряду вже раніше визнаної держави, якщо цей уряд виник не конституційним шляхом (не виборами, але звичайно у висліді державного перевороту і радикальної зміни конституції). Тут не стоїть питання про визнання нової держави лише уряду. Наслідки цього визнання дуже подібні, себто новому урядові надається леґітимности і він може брати участь у міжнародних відносинах між урядом, що його визнає, та визнаваним. Наприклад, після спроби державного перевороту в Москві могло стояти питання визнання нового уряду, якщо він би утримався. Але це не було б визнанням нової держави, бо вона існувала б далі.

Є в міжнародному праві ще один тип міжнародного визнання, а саме визнання якогось поважного факту міжнародного значення, виникнення якого вимагає погодження інших партнерів (держав або міжнародних організацій) міжнародної спільноти, наприклад, територіяльні зміни, корінна зміна статусу держави, прийняття якоїсь держави до ядерного „клюбу". Властиво, визнання держави і визнання нового уряду часто взаємозалежні. Наприклад, визнаючи нову державу, держава, що її визнає, нормально визнає і її уряд. Тому у випадку нових країн ми говоримо про визнання держави, але це стосується обох — держави і її наявного уряду.

Ще розрізняють традиційно два ступені визнання обидвох об'єктів: визнання де факто та визнання де юре. Перше, — це фактичне визнання, тимчасове, не повне, яке може бути відкликане. Якщо держава, що визнає, непевна, чи нова держава або уряд утримаються та ще не мають під своєю контролею всієї території і населення, якщо є деякі застереження до її політики, то окремі члени міжнародної спільноти можуть утриматися тимчасово від повного визнання (де юрє) та не входити в повноцінні дипломатичні зв'язки, а тільки в часткові. Таке визнання іноді називають умовним.

Щодо форми (методи) визнання, то країни практикують пряме і виразне визнання у чіткій дипломатичній формі (нота про визнання, обмін про це окремими інструментами тощо), та мовчазне визнання, у якому міжнародна поведінка держави, що визнає, свідчить про визнання, наприклад, заключення двосторонніх угод, прийняття до міжнародної організації, обмін на якомусь рівні дипломатичними чи консульськими представниками.

Приступлення якоїсь держави до міжнародної організації не обов'язково означає визнання її наявними іншими членами тієї організації. Це питання ставилося у зв'язку із членством деяких держав в ООН та інших організацій. Наприклад, виникла проблема, чи інші члени ООН надали повного визнання держави двом совєтським республікам в 1945 р., приймаючи їх в члени цієї міжнародної організації. Арабські країни, будучи членами тієї ж ООН, не визнають Ізраїля, за вийнятком Єгипту, котрий цю справу провів окремими актами, переговорами про впорядкування міждержавних відносин і мирним договором. Визнання України і Білорусії у зв'язку з їх членством у міжнародних організаціях називають функційним, тоб то неповним, тільки для певних функцій, котрі республіки виконують у даних організаціях.

Отже, Україна сьогодні, а згодом і Білорусія, якщо рішиться відокремитися від Союзу, потребуватимуть окремого визнання їх як держави, повноцінного суверенного суб'єкта міжнародного права. Звичайно, визнання дістають з боку інших держав суверенні держави, котрі не мають над собою супердержаву.

Продовження буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Олександер Федорук

Українські вернісажі мисткинь з Огайо

Що ми знали донедавна про українських мистців, які творили і жили поза межами України? Що чули про Мегика, Курилика, Кмітя чи Андрієнка? Влітку цього року ми з Володимиром Поповичем зо дві години блукали по вулиці Вожірар, марно намагалися зайти до колишньої робітні-помешкання Андрієнка в Парижі. На два квартали ніхто тепер не знає, не чув про нашого видатного маляра, сценографа. А соті роковини від дня його народження не за горами! Не має на будинку, де він мешкав, най меншої згадки про нього...

Що знаємо про Миколу Кричевського? Чи про Ірину Твердохліб з Рочестеру? Що знаємо про сестер-мисткинь Аку Перейму і Таню Осадцу? Як гостро відчуває наш читач потребу в книзі. „Українська мистецька діяспора", яку підготував до друку і плянує випустити в світ Інститут мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. М. Рильського АН України...

У залях Українського національного музею декоративного мистецтва у Києві — в тих залях, де зібрано справжні скарби української культури, де висять полотна незрівнянної, великої духом і помислами Катерини Білокур, 27-го вересня урочисто відкрилася виставка мисткинь з м. Трой, Огайо, Аки Перейми і Тані Осадци. Це була святкова імпреза, бо наші американські колеґи показали гарне мистецтво, налаштоване на людське серце, зігріте добрими почуваннями і великою настроєвістю. Правду кажучи, ми нетерпеливо чекали їх приїзду. І наші чекання виправдали надії, принесли нам години радости від спілкування з творами, які містять великі людські ідеї — ці чекання не вийшли на дармо, вони окупилися нам хвилинами, коли ми збагатилися духовно і стали після цієї зустрічі трохи добрішими, ласкавішими один до одного. З щирою душею, з великою радістю ми кажемо:

— Добридень, пані Ако і Таню! Ми вітаємо вас. Давній Київ вам ласкаво простягає свої гостинні долоні.

В честь вернісажу мисткинь у Києві зібралося багато гостей, з-поміж них представник консульства ЗСА у Києві пані Керол, директор Києво-Печерського історичного культурного заповідника Ю. Кибальник, директор Українського музею декоративного мистецтва Н. Росошинська, наукові співробітники інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. М. Рильського АН України М. Селівачов, О. Клименко, Т. Романець, відомі українські мистці М. Малишко, Н. Денисова, В. Григоров, О. Базилевський, П. Гончар, мистецтвознавці, журналісти ряду газет і київського радімовлення.

Свято відкрила директор Українського музею декоративного мистецтва Ніна Росошинська:

— Сьогодні ми гостимо у себе дві відомі мисткині з далекого стейту Огайо — Аку Перейму і Таню Осадцу. Вони приїхали на запрошення інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії Академії наук України і привезли до нас змістовну виставку, яка при верне увагу глядача. Ми раді, що з відомими мисткинями познайомиться Україна, бо після Києва виставка побуває в Миколаєві, Харкові, Сумах, Полтаві, Луганську, а потім перекочує далі на західні терени — до Львова, Івано-Франківська, Тернополя, на батьківщину наших гостей. Усюди ці твори матимуть поводження, бо вони звернені до людей і гуманістичні за своєю суттю. Ви погляньте, скільки національного містять композиції Аки Перейми і як вдало вирішені писанки Тані Осадци. В експозиції вони становлять одне ціле і доповнюють наші уявлення про культуру України... А тепер я надаю слово заступникові директора інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії Академії наук України Олександрові Федорукові, організаторові цієї виставки в Україні.

— Справді, приїзд пані Аки і Тані — це велика культурна подія. Ми живемо в насичений розумінням ваги національної суверенности історичний час. Україна виборола своє право на свободу, — сказав О. Федорук. — Зі свободою приходить вільна національна культура. Що переживає наше мистецтво в ці дні? У Львові відкрилося велике бієнале, де зібралися українські мистці з цілого світу. У Києві тепер експозиція Міртали, через кілька днів прилітає зі своєю виставкою Петро Мегик, далі — Мирон Левицький, в жовтні у Києві відкриємо велику всеукраїнську виставку „Єдність", де в експозиції зустрінуться мистці-українці з цілого світу, а в Івано-Франківську — чергову „Імпрезу". На цьому культурному тлі приїзд Аки Перейми і Тані Осадци до Києва — особливе, незвичне явище, бо ці мисткині у своїй творчості яскраво виявляють національний характер, темперамент і наш український дух. Низький уклін вам, пані Ако і Таню, за те, що ви в далекому Огайо зберегли себе і даєте нам у Києві лекції національного духу.

Ваше мистецтво не архаїчне, а сучасне, за стилістикою модерне. В ньому втілені ідеали народу, його переживання, думки та сподівання. Віднині, дорогі Ако і Таню, Ви з нами і належите нам так само, як ми Вам. Ми довго йшли до своєї національної злуки. Слава Україні!

(Закінчення на стор. 4)

Микола Світуха

ВОЛЯ НАРОДУ ЗОБОВ'ЯЗУЄ

Підсумки всенародного референдуму 1-го грудня переконливо підтвердили непохитну волю українського народу бути повноправним господарем української землі і рівноправним партнером в сім'ї народів світу. Про епохальну вагу цього рішення свідчить без порівняння високий рівень зацікавлення Україною та її перспективами напередодні референдуму зі сторони всіх засобів інформації і позитивна реакція урядів західніх держав на його вислід.

Ніякі арґументи традиційних опонентів української державности, ніякі заклики до збереження „оновленого" союзу чи створення нової конфедерації під указами „демократа" Боріса Єльцина, не захитали народної волі. Український народ недвозначно і незаперечно сказав своє слово.

Переконлива маніфестація народної волі надала також особливого значення президентським виборам. Вперше увесь народ України мав можливість без погроз чи залякувань вибрати всенародним голосуванням голову держави. Без огляду на чиїсь особисті погляди про Леоніда Кравчука, нововибраний Президент України заслуговує на підтримку цілого народу в побудові всіх конечних атрибутів державности: запевнення державної безпеки, здобуття міжнародного виз нання, впровадження незалежної банкової і валютної системи, вироблення ефективного пляну переходу на ринкову економіку та багатьох інших.

Переконливий вислід референдуму і вибір першого Президента України є своєрідним тріюмфом і для української діяспори, яка не лише вимріяла самостійну українську державу протягом десятиліть, але й поспішила з дружньою рукою помочі тим демократичним середовищам в Україні, які стали на становищі державної самостійности і окремішности.

Але темп подій в Україні ускладнив ситуацію деяким політичним силам української діяспори, які привикли до своєї ролі в еміґраційних політичних структурах. Їм стає важко сприйняти можливість відродження державних атрибутів без їхньої співучасти, а то й „керівної ролі". Декому навіть важко погодитися з тим, що демократичні лідери України можуть от так, без їхніх „порад", розв'язувати складні державнотворчі завдання. Звідси і намагання, силою свого еміґраційного посту, схвалювати або засуджувати важливі ініціятиви державного будівництва.

А процес будівництва потрібних Україні державних структур, схвалення цілої маси нових законів, вишколу необхідних кадрів — такі завдання розраховані на роки, якщо не на десятиліття. Рим, як каже відома приповідка, не був побудований за один день. І українську державу також не можна „створити" одним актом чи одним всенародним референдумом.

Ще в недавньому минулому реторика про „визвольну концепцію" чи заклики до боротьби „силами деспотизму" могли служити фасадою, яка комусь вистарчала як доказ патріотизму. Сьогодні, коли період маніфестацій „проти" когось минув, потрібна не реторика, але ефективна допомога політичних структур діяспори в багатьох ділянках державного будівництва.

Було б недоцільним, а то й шкідливим, якщо б політичні середовища еміґрації встрявали в ті багатогранні ділянки життя народу, де громадські, культурні чи професійні установи вже проявляють часто подиву гідну ініціятиву і жертвенність. Від політичних установ очікують не лише заяв чи декларацій, але відповідних до їхнього рівня ініціятив на політичних форумах. Якщо ж їхня роля обмежується до тої, яку плекають історичні товариства або музейні установи, то це явний сиґнал про потребу застанови про їх майбутнє.

Саме з таких причин треба привітати заяву Президії УНРади, схвалену на засіданні 9—10-го листопада, якою наголошено необхідність вирішити питання про те, щоб невдовзі передати відповідним державним чинникам України той історичний конституційний ман дат, що його ДЦ УНР зберігав на еміґрації понад 70 років. Поруч символічного завершення періоду збройної й ідейної боротьби за Українську Народну Республіку, проголошену 1918 року, актом передання конституційного мандату заманіфестується єдність політичних стремлінь діяспори з Актом проголошення самостійної української держави 1991 року, що його увесь український народ так переконливо підтвердив все народним референдумом.

Потреба фундаментальної застанови над мандатом ДЦ УНР, як речника історичних державних традицій УНРеспубліки, як репрезентанта демократичної політичної думки і координаційного тіла випливає з об'єктивної оцінки тих змін, що сталися в Україні за останні два роки. Зокрема від часу посилення впливу демократичних сил на курс подій в Україні, зросту можливостей їх безпосередньої репрезентації перед урядами західнього світу, разом з частішими відвідинами державних мужів і дипломатичних представників Заходу в Києві, можливості ефективної дії на міжнародному відтинку в імені ДЦ УНР значно звузилися.

Тепер, з хвилиною вибору президента української держави і визнання її суб'єктом міжнародного права, закінчився історичний етап, в якому потрібним і корисним було існування ДЦ УНР поза межами України. Нині вже не можна домагатися міжнародного визнання української держави і її уряду в Києві і одночасно продовжувати існування уряду в екзилі. Не можна не респектувати рішення народу України про вибір президента, якому надано новий суверенний мандат, ставлячи ряд якихось передумов для визнання цього народноправного акту.

Настав момент на історичному шляху, коли історичні атрибути і символіку УНРеспубліки належить передати разом з майном ДЦ УНР народові України. Воля українського народу зобов'язує!

Юрій Стефанівський

МИСТЕЦЬКО-ПРОМИСЛОВА СПІЛКА „ГУЦУЛЬСЬКЕ МИСТЕЦТВО"

I

Гортаючи сторінки книг з килимарства, написаних вченими-местецтвознавцями, читач може зробити висновок, що 1920 — 1939 роки — це період повного і абсолютного занепаду народного мистецтва у Галичині. Ось приклади, які одночасно демонструють і технологію викривлення історичної правди.

Відомий автор Андрій Жук, не обтяжуючи себе доказами, голослівно стверджує, що художнє оформлення виробів в обох, відкритих в 1922 році в Косові на Гуцульщині, спілок поступово погіршується.

Аким Запаско, професор Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, продовжуючи цю тему, пише: „У Галичині в 30-их роках, незадовго до возз'єднання Західної України з Українською Радянською Соціялістичною Республікою, килимарство перебувало в стані цілковитого занепаду".

Як доказ цієї інсинуації, Запаско наводить цитату невідомого автора хроніки Львівського журналу „Мистецтво" за 1932 рік (не вказуючи при цьому число журналу), яка закінчується словами „...Такого стану занепаду нема покищо змоги поправити, бо нема способу, аби його спинити і культуру народного мистецтва повернути до минулої творчости".

Мені вдалося відновити повний текст згаданої хроніки і приводжу її продовження: „Єдиний вихід із положення — це пропаґанда за мистецькими килимами, робленими або самими селянами-ткачами, або наслідуванням народних зразків.

Тепер зорганізувалась кооператива „Гуцульське мистецтво", яка застосувала іншу методу. Вона почала виробляти килими не тільки на кращих зразках народного мистецтва, а й звернула увагу на матеріял своїх килимів, уживаючи і тої самої вовни, і способу чищення і способу фарбування. Результати були добрі. Крім того „Гуцульське мистецтво", рахуючись із фактом специфічної конкуренції, почало замовляти проєкти килимів у мистців, аби таким чином увести справді мистецький килим в обсяг свого зацікавлення. Це з одного боку — показало місцевим підприємствам їхні нужденні засоби, а селянам-ткачам — правдивий сучасний мистецький килим... „Гуцульське мистецтво" готується до другої виставки, де між іншими будуть показані останні його вироби, а саме проєкти мистців Бутовича, Гординського, Ковжуна, Лісовського, Музикової, Осінчука і Холодного, та за народними зразками і копіями історичних килимів".

Невідомим автором наведеної вище хроніки, за свідченням мистця Святослава Гординського, був Михайло Куриленко, засновник і незмінний директор Косівської спілки „Гуцульське мистецтво", мій дід по мамі. Щодо авторів згаданих вище книг, то, як в народі кажуть, Бог їм суддя, хоча, на мою думку, якесь покаяння все таки повинно б бути.

Відновлюючи історичну справедливість, спробую зробити коротку розвідку про спілку „Гуцульське мистецтво", що діяла в Косові у 1922—1939 роках, про яку схвально відгукуються такі авторитети як С. Гординський, С. Сидорович, авторський колектив історико-етнографічного дослідження „Гуцульщина", яке не так давно побачило світ на Україні, та інші дослідники.

У 1922 році до Косова із Кам'янця-Подільського, який попав під московсько-большевицьку окупацію, переїхав з родиною колишній директор ґімназії, член уряду УНР, державний комісар УНР на Поділлі Михайло Куриленко. Уродженець уславленої ткацькими традиціями Чернігівщини, зачарований казковою красою Карпат, талановитістю гуцулів, він разом з місцевим греко-католицьким священиком о. Юліяном Герасимовичем заснував мистецько-промислову спілку „Гуцульське мистецтво" і очолив її як директор. Першими мистцями-художниками в ній працювали Валентина Куриленко, його дружина, випускниця Київського інституту шляхетних дівиць, та донька о. Герасимовича Анна, згодом відома народна майстриня, член Спілки художників. На основі гуцульських вишиванок, крайок, ґерданів та різьби, вони творили взори для килимів.

Спочатку Спілка винаймала два приватні будинки, але наприкінці 20-их років змогла придбати нові виробничі приміщення, у яких розташували варстати із горизонтальним розміщенням ниток основи, склади і контору.

До роботи у Спілці Куриленко залучив відомих художників: Ковжуна, батька і сина Холодних, Крижанівського, Бутовича, Лісовського, Осінчука, сестер Кульчицьких, Дядинюка, Музикову, Гординського. Як мистець, працював у Спілці молодший син Куриленка Юрій, пізніше відомий у ЗСА архітектор, який у вересні 1991 року трагічно загинув у Лос Анджелесі. Нові килими виготовлялися як з використанням гуцульських мотивів — баранчиків з сиру, гірських будяків, котиків, так і у великоукраїнському стилі.

Перша велика виставка килимів, вишивок, різьби та інкрустації по дереву, виготовлених спілкою, відкрилася 7-го березня 1930 року у Львові в Промисловому Музеї і мала, за свідченням тогочасної преси, колосальний успіх, а деякі вироби просто з неї були закуплені до багатьох відомих збірок в Европі та Америці.

Ось як оцінив виставку 1930 року один із найвідоміших українських вчених, мистецтвознавець та історик Микола Голубець: „Перший на українському ґрунті крок у тому напрямі (тобто відродженні українською килимарства. — Ю. С.) зробила мистецько-промислова спілка в Косові біля Коломиї „Гуцульське мистецтво". Існує вона від 1922 року, але її доробок не може пройти попри увагу нікого, хто розуміє і любить мистецтво. У своєму заложенні вона проголосила девіз — відродження стилевої української обстанови. Відродження, очевидно, не шляхом підроблювання і відроблювання старих зразків, але справжньої творчости на основі старої мистецької традиції... Найбільших успіхів досягло „Гуцульське мистецтво" в продукції килимів, очевидно ми не маємо на увазі випродукуваної кількости, але якість і на це ми мусимо звернути увагу там, де говориться про ренесанс українського килимарства."

Закінчення буде.

45-ліття праці Є. О. Садовського

Наша громада вшанувала свого дириґента-дяка Євгена О. Садовського у його 45-ліття праці під час бенкету в честь св. Йосафата в неділю, 17-го листопада.

Чим заслужив Є. Садовський на таку увагу клівленд ської громади. Перш за все своєю наполегливою працею у громаді, школі та хорами!

Ось кілька даних з його життя. Народився Євген у священичій родині о. Івана та Ольги з дому Кончевич. Вже в 5-ій гімназійній дириґував шкільним хором і брав участь у шкільних виставах золочівської „Рідної Школи", помагав Сестрам Василіянкам у вихованні дітей у сиротинці. Маючи гарний голос, співав у крилосі з дяками. Після закінчення студій виступав у театрах П. Карабіневича, В. Сарамаги-Тобілевича, Й. Стадника (старший) та І. Франка у Станиславові. Був і хормайстром, провадив театральний хор, який часто співав Служби Божі. Був заступником дириґента гуцульського ансамблю в Станиславові. У Станиславові провадив хор у двох гімназіях та хор танкістів в армії. З акторів-утікачів організував хор і виступав у містах Підкарпаття. Після великого ісходу в 1944 році виїхав на Захід, до Інсбруку, Австрія, і тут провадив хором при Братстві св. Андрея в Інсбурку. З хором концертував по всіх таборах переселенців в Інсбруку — Канізіянумі, Мюзікферайні, на радіо.

На запрошення управи хору „Думка" в Бреґенсі перебрав дириґентуру хору аж до приїзду проф. Туркевича як головного дириґента. Залишився в хорі „Ватра" як основник та соліст. По виїзді проф. Туркевича перебрав „Ватру" і з небувалим успіхом провадив концерти хору по Швайцарії та Австрії. По приїзді до Філядельфії далі займався хором „Ватра" та місцевим мішаним хором. Відновлений хор „Ватра" в Едмонтоні завдячує йому всі проби та перші концерти (головний дириґент був хворий цілий місяць).

Вернувшись з турне по Канаді, в 1951 році переїхав з родиною до Клівленду на посаду дяка-дириґента в церкві свв. Ап. Петра й Павла, згодом у св. Марії та у парафії св. Йосафата, де працює по сьогодні. При парафіяльній школі працює з дітьми. Ставить вистави, оперетки „Коза-дереза", „Червона шапочка", „Ведмежа порада", „Лісова царівна", дитячі концерти, де часами було і понад 200 дітей на сцені. Крім того возив дітей автобусом до школи.

Є. Садовський

В 1955 році організувався чоловічий хор „Дніпро". Євген став його мистецьким керівником і був ним понад 25 років. Крім місцевих імпрез — концерти, виступи на телебаченні — хор виїжджав з концертами по різних містах Америки та Канади.

В 1973 році видав перший збірник своїх композицій. Двісті книжок розійшлися в короткому часі, тому перевидав та доповнив збірник новими піснями. Збірник прикрашений різними знімками, рецензіями та привітами: від патріярха Йосифа, митрополита Мирослава, митрополита Стефана і отців, від проф. Гнатишина, проф. Федорова, д-ра Соневицького. Наведемо кілька голосів: „Речі Ваші усі добрі і гарні, дещо з них навіть співав я із жіночим хором" (проф. Федорів), „Хай полумінь Вашого ентузіязму не згасає! Хай горить і дає нашому знедоленому народові такі перлини як „Де гори Карпати" (д-р І. Соневицький), „Ваші твори відзначаються мелодійністю та різними характерами, бойові, маршові, радісні, поважні, вдумчиві, сумні" (о. митр. Злочовський).

А ось голоси з України: „До глибини душі схвилювали слова і музика Вашого твору „Україно моя", де показано щиру любов до рідного краю і невимовну тугу за своєю Батьківщиною" (М. Федчишин), „Ваш дуже цікавий збірник „Українські пісні" я одержав. Він чудовий, гарно оформлений, він представляє не тільки мистецьку вартість, але є історичним документом" (проф. М. Колесса, Львів).

Ми подали ці голоси, які найкраще характеризують творчу працю нашого дириґента дяка Є. Садовського.

Іван Фур

У пошані до кооперативної праці

15-го жовтня міністер кредитових кооператив Манітоби Лінда МекІнтош в імені Манітобського уряду в присутності кількох членів уряду і коло 80 провідних діячів кооперативного руху в Манітобі проголосила „Тиждень кооперації". До участи в імпрезі був запрошений від українських кредитових кооператив інж. Андрій Качор.

Головною точкою програми було вивішення перед будинком парляменту, у т. зв. „Меморіял парку", семикольорового кооперативного прапора і відчитання проклямації про „День Кредитової Кооперації" у Манітобі. Опісля міністер запросила учасників до парляменту на товариський сніданок.

Увечорі відбувся святочний бенкет у Шеретон готелі в присутності двох міністрів і коло 400 осіб, представників кооперативного руху в Манітобі. Господарем бенкету, що його уряджувала Централя Манітобських Кооператив, був її голова Андрій Ґовсерт. Уряд Манітоби репрезентували міністер індустрії, торгівлі, туристики ікооперативного руху Ерік Стіфенсон і міністер споживчих і корпоративних справ, в тому числі і кредитової кооперації, Лінда МекІнтош.

Найважнішою точкою програми було окреме почесне відзначення трьох най більш заслужених кооператорів у провінції Манітоба, а між ними на першому місці відзначено інж. Андрія Качора, відомого українського кооператора.

Інж. Андрій Качор — перший українець у Манітобі, що одержав таку нагороду, а одержав її за 63-літню провідну кооперативну працю в Україні і Канаді. Останньо, 39 років, на пості управителя кредитової кооперативи Північного Вінніпеґу.

Короткий життєпис інж. А. Качора відчитав проф. Остап Гавалешка, голова дирекції кредитової кооперативи Північного Вінніпеґу.

Андрій Качор народився 13 грудня 1908 р. в селі Борщовичах Львівського повіту. У рідному селі закінчив 7-клясову народну школу. Відтак науку продовжував у Львові. На життя заробляв у кравецькій робітні, а вечорами і неділями вчився. Закінчив трирічну промислову школу. Після цього записався до учительської семінарії „Рідної Школи", де в 1930 р. склав іспит зрілости, а рівночасно екстерном іспит зрілости в реальній гімназії. Зараз же записався на однорічний курс абітурієнтів „Рідної Школи" у Львові, що тоді заступала Українську Торговельну Академію. Від 1928 року почав працювати в редакції тижневика „Неділя", дописував до часописів „Діло", „Наш Прапор", „Новий Час", а пізніше до „Господарсько-Кооператив ного Часопису", „Кооперативного Молочарства" та інших.

Свою кооперативну працю розпочав у 1928 році в низових кооперативах (Борщовичі і Пикуловичі — „Надія", „Церковна Каса" і Районова Молочарня), а відтак відбув довшу практику в центральних кооп. установах, як „Дністер", „Народня Торговля", „Центросоюз", „Центробанк", а закінчив у „Маслосоюзі", де почав постійну працю в Організаційному Відділі (1934—1939). У 1940—41 рр. працює в Союзі Українських Кооператив у Криниці (Лемківщина), а в 1941-1944 — у Ревізійному Союзі Українських Кооператив у Львові, як керманич Молочарського Відділу на Краківську область.

У Німеччині продовжував студії (які започаткував у 1933 році позаочно в УТГІ, в Подєбрадах) в Українській Економічній Високій Школі в Мюнхені, де 1967 року одержав ступінь дипломованого економіста, а в 1948 році захистив дипломну працю і одержав ступінь дипломованого інженера-економіста. Рівночасно в Німеччині в 1945-49 рр. був

Інж. Андрій Качор

співініціятором і співорганізатором Першого кооперативного з'їзду, на якому створено „Центросоюз" (пізніше „Унія"), як централю українських кооператив у Німеччині, а також Об'єднання Українських Кооператорів у Мюнхені.

Від 1950 р. він в Канаді, де зразу включився у кооперативну працю, спершу як секретар, а відтак як голова „Кооперативної Громади" у Вінніпеґу, організатор кооперативи „Зоря", а від 1952 року незмінний управитель Кредитової Кооперативи Північного Вінніпеґу. Співтворець і організатор Української Кооперативної Ради Канади і в ній перший заступник голови. Організатор Першої Кооперативної Комісії при Секретаріяті СКВУ у Вінніпеґу і перший її голова до кінця 1969 р. Ініціятор переміни цієї Комісії на Українську Світову Кооперативну Раду і в ній він постійний заступник голови до сьогодні. Він довгі роки був в Екзекутиві, або Президії КУК, співініціятор і перший скарбник Народної Фундації ім. Т. Шевченка. Активний в Пласті та інших організаціях. За свою працю нагороджений Шевченківською медалею КУК.

Автор багатьох праць і статтей про кооперацію в різних українських журналах і часописах у Львові, Німеччині, Канаді, ЗСА. Окремо друком вийшла його дипломна праця „Українська молочарська кооперація в Західній Україні", а теж монографії про Юліяна Павликовського, Остапа Луцького, Дениса Коренця, Ольгу Бачинську, М. І. Туган-Барановського, Бориса Мартоса і Євгена Храпливого. Інші праці „Роля Просвіти в економічному розвитку Західньої України", „Кредитова кооперація та її завдання у Канаді", „Хроніка Кредитової Кооперативи Північного Вінніпеґу", „20-річчя Кооперативної Громади у Вінніпеґу", „Мужі ідеї і праці", велика монографія про інж. А. Палія і А. Мудрика, творців славного „Маслосоюзу", „Головна мета української кооперації у вільному світі", „Морально-етичні основи кооперативної праці", „Ідейні основи української кооперації в діяспорі" та інші.

Він — довголітній член Президії УВАН в Канаді, довголітній член Дирекції та скарбник Осередку Української Культури й Освіти, провідний член Братства Українців Католиків і співініціятор та учасник Першого Світового Конґресу Вільних Українців. Це дуже загальний перегляд 63-річної праці інж. А. Качора.

Нагороди признання вручала Л. МекІнтош. Крім інж. А. Качора такі відзначення одержали Роналд Кінґ і Деніс Мейнард — два інші заслужені кооператори в Манітобі. Всі три відзначені кооператори мали коротке слово подяки під оплески присутніх. Сама імпреза була гарно зорганізована, з легкою музикою в часі вечері та товариськими гутірками при чепурно застелених столах. По офіційному закритті зроблено світлини, а особливо було приємно спостерігати, як різні пані і панове підходили до інж. А. Качора з ґратуляціями і компліментами. Запитували про українську кооперацію в Україні, в Канаді та в діяспорі.

Два дні пізніше, 17 жовтня, в залі катедри св. Володимира і Ольги, кредитова кооператива Північного Вінніпеґу влаштувала для запрошених членів і гостей „День Кредитової Кооперації" з вечерею, присвячуючи цей день інж. А. Качорові, як вияв пошани і вдячности на пості управителя цієї кредитівки.

Свято відкрив коротким привітанням усіх учасників, около 150 осіб, господар свята, проф. Остап Гавалешка і попросив о. Р. Кисілевського провести молитву. Відтак представив гостей за головним столом, в тому представника Централі кредитових кооператив у Манітобі Г. Пітерсона і його дружину. Своє слово закінчив тостом і попросив відспівати в честь почесного гостя „Многая літа!"

Відтак слідували привітання: д-р Ю. Чучман склав привіт від дирекції і членів найбільшої української кредитової кооперативи на Заході Канади, від „Карпатії", Г. Пітерс привітав інж. А. Качора від Централі Кредитових Кооперативів Манітоби. Після цього господар прочитав привітання від Української Світової Кооперативної Ради, Української Кооперативної Ради Канади, Української Народної Каси в Монтреалі, а далі усно складали привіти: мґр Андрій Журавський від Суспільної Служби Українців Канади, Люба Паньків від Читальні „Просвіта", В. Антонів від кредитової кооперативи „Поступ-Віра", М. Буґера від членів і працівників кредитової кооперативи Північного Вінніпеґу, а Л. Шулякевич від Пластової Станиці у Вінніпеґу. Було ще кілька привітів телефоном.

Після привітань проф. О. Гавалешка висвітлив багато світлин з життя і праці інж. А. Качора, до яких давала пояснення донька Софія.

Отець крилошанин Р. Кисілевський, парох катедри свв. Володимира і Ольги, у коротких словах подав характеристику особистої співпраці з інж. А. Качором. За цю довголітню безплатну та віддану працю в імені парафії зложив інж. А. Качорові щиру подяку та бажав йому багато сил і здоров'я і підкреслив, що інженер любить працювати в громаді і для української громади, не враховуючи кооперативної праці.

Інж. А. Качор дотепно подякував ініціяторам за таку гарну і милу гостину в його честь, а відтак виголосив дуже цікаву доповідь з приводу „Дня Кредитової Кооперації" п. н. „Ідейноморальні основи кооперативної праці". Після доповіді голова дирекції проф. О. Гавалешка під оплески учасників вручив інж. А. Качорові гарно оправлену металеву таблицю із його світлинами з 1952 і 1991 рр. та світлини приміщення кредитівки в тих же роках.

Свято пошани закінчив господар подякою членам і гостям за участь і попросив о. Ярополка Радкевича до короткого слова та кінцевої молитви.

Так відбулося це гарне і дуже рідкісне в нашій громаді свято пошани для людини, яка присвятила 63 роки свого життя кооперативній і загальногромадській праці, а тепер йде на заслужений відпочинок.

Учасник свята

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ
У Свободі ч. 79, субота, 27-го квітня 1991 року
в клепсидрі має бути
бл. п. ФРАНЯ ГАНЧУК, а не Ранчук.

У двадцяту річницю смерти
ЧОЛОВІКА І БАТЬКА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА БУКА

складаємо:

$100.00 (сто) .... на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля
$100.00 (сто) .... на Стипендійний Фонд в Бразилії
$100.00 (сто) .... на Український Музей у Ню Йорку

СЛУЖБА БОЖА відбулася 8-го грудня 1991 р.
у церкві Христа Царя у Філядельфії, Па.

Ліда, Аскольд, Арета БУК

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Добродіїв Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. декан Петро Оґірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у понеділок, 16-го грудня 1991 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці, в Озон Парку, Н. Й. за Блаженнішої Пам'яті:

ІВАНА ВИТВИЦЬКОГО
д-р ІРЕНУ ГРЕБЕНЯК
ОРИСЮ БИКАЛОВИЧ ДЕРЖКО
д-ра ВОЛОДИМИРА І ЄВГЕНІЮ ІВАНОВИЧ
проф. інж. МАКАРА КАПЛИСТОГО
ВАСИЛЯ І МАРІЮ МАЗУРИК
проф. д-ра МИХАЙЛА ОВЧИННИКА
РОМАНА ОЛІЙНИКА
ІРЕНУ І д-ра ТЕОДОЗІЯ СЕНКОВСЬКИХ
ЕВУ СТАШКІВ

Всіх Вп. Жертводавців ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
(ФКУ)

ПОДЯКА

Шостого червня 1991 р. з волі Всевишнього, несподівано відійшов з цього світу, щоби засісти до вічної ватри наш найдорожчий і незабутній МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. пл. сен. кер. інж.

ЯРОСЛАВ БОЙДУНИК

Цією дорогою складаємо щиру подяку всечеснішим отцям: о. Левові Ґолдейді, ЧСВВ і о. Тарасові Прокопові, ЧСВВ, за відслуження Парастасу і Панахиди 8-9-го червня 1991 р. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку, за відправлення Служби Божої і похоронних відправ у церкві св. Юра, за прощальні слова в часі похорону і відпровадження покійного бл. п. Ярослава на вічний спочинок на українське кладовище св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й. 10-го червня 1991 р. Дякуємо маестрові Андрієві Добрянському за відспівання Служби Божої і Панахиди.

Щиру подяку складаємо членам нашої родини, що приїхали попрощатися з покійним бл. п. Ярославом і бути з нами в ті болючі, повні великого горя хвилини нашого життя.

Наша сердечна подяка друзям-пластунам, котрі прийшли попрощати і відпровадити покійного на останню дорогу життя.

Дякуємо пластунам-братчикам з Загону „Червона Калина", що прибули з курінним прапором, щоби віддати останню прислугу свому братчикові бл. п. Ярославові. Дякуємо Генеральному Отаманові Ч. К. пл. сен. Володимирові Воловодюкові за слова прощання і останній звіт, від куреня „Червоної Калини".

Дякуємо пл. сен. Володимирові Корназі за слова співчуття і прощання від пластової оселі „Вовча Тропа".

Особлива наша подяка Голові КПС Америки пл. сен. кер. Ольці Кузьмович за організовання пластунів-друзів на похоронні відправи, за відспівання пластових прощальних пісень, а перш за все за зворушливі, повні теплоти слова прощання покійного від Пласту. Дякуємо Грицакові за прощання покійного від товаришів із шкільної лавки з Долини в Україні.

Дякуємо друзям, приятелям і знайомим, що прийшли віддати останню пошану покійному і взяти участь у похоронних відправах.

Щиро дякуємо голові Головної Булави Пластунів пл. сен. Орестові Гаврилюкові, за прислання висловів співчуття і за слова подяки покійному за працю, яку віддав для Пласту і пластової молоді.

Дякуємо всім друзям за прислані листовні, телефонічні і депеші з висловами співчуття, це були великі підтримки для нас у нашім глибокім горю.

Дякуємо братанкові і кузинові проф. Богданові Рабієві за прощання від родини на кладовищі св. Духа.

Дякуємо всечеснішому о. Левові Ґолдейдові, СЧВВ за молитви і за прощання покійного на Тризні.

Наша щира подяка пл. сен. кер. д-рові Романові Барановському за сердечні слова прощання в часі Трапези.

Дякуємо похоронному заведенню Петра Яреми за бездоганне переведення похорону.

Щиро дякуємо всечеснішому о. д-рові Володимирові Фіґолеві за відслуження Служби Божої і Панахиди у сороковий день смерти в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й., за прощальне слово в церкві, мґр-ові Лампіці за відспівання Служби Божої і Панахиди.

Дякуємо пл. сен. Лясі Старосольській за теплі слова прощання від друзів-пластунів в часі Тризни в Гантері, пл. сен. Тарасові Дурбакові за прощання і спомини про спільну працю з покійним у Пласті, інж. Букові за прощання покійного від Церковного Комітету і громади в Гантері, Н. Й., Дам'янові Поритковi, що проводив цією сумною Тризною, Володимирі Палидович-Гірняк за поміч у приготуванні Тризни, а Кобзярам, що нас так гарно прийняли і ми відбули ті сумні поминки в їхнім готелю „Ксеня".

Дякуємо Пластовому Капелянові о. крилошанинові Богданові Смикові, за відправлення Служби Божої і Панахиди за спокій душі бл. п. Ярослава. Дякуємо о. канонікові Любомирові Мудрому за відправлення Служби Божої в церкві Царя Хреста на Стетен Айленд, Н. Й. Дякуємо Ґені Плескачевській, що саме їхала в Україну і там в Долині, де народився і хрестився в тій церкві дала на Службу Божу за спокій душі покійного. Дякуємо Юлі Ховайло, що привезла землю з рідної Долини і ми дали на домовину покійного, щоби американська земля була йому легкою.

На прикінці ще раз складаємо щиру подяку всім, що прийшли віддати останню пошану покійному, а нас потішити і розрадити в нашому горю. Хай Господь благословить вас своїми щедрими ласками.

Жертви в пам'ять покійного зложили:

На пластову оселю „ВОВЧА ТРОПА"

Марія і Марко Смішкевич, Ляся Старосольська, Ярослав і Лідія Черник, Стефан і Володимира Ганкевич, Володимир і Віра Гнатківські, Юрій і Христина Навроцькі, Любомира Пежанська, Володимир Процик, Любомир Ридзінський, Степан і Стефанія Савчук, Василь і Марія Танасійчуки, Наталія Базарко, Омелян і Лідія Березовські, Володимира Палидович-Гірняк, Галя Головінська, Дарія Якимчук, Юлія Ховайло, Дмитро і Стефанія Косовичі, Евген і Марія Осціславські, Юрій і Віра Попель, Ярослава Рубель, Соня Слободян, Кость і Галя Грецак, Ірена Кочержук, Роман і Ірена Бабюк, Антін і Стефанія Феденишин, Юрій і Христина Ференцевичі, Альберт і Дарія Франкен, Роман і Дарія Лисяк, Ірена Гаврилів, Михайло й Александра Юзенів, Богдан і Ірена Рабій, Гю і Романа Рейні, Володимир і Анна Рак, Мирослав і Зоряна Смородські, Марта Волчук, Микола й Оксана Яремки, Мирослав і Осипа Яворські, Адам і Анна Домбровські, Ярослав і Тамара Сидоряки, Яромир і Оксана Крупки, Любомир Романків, Степан і Володимира Сливоцькі, д-р Любомир і Оксана Кузьмак, Іван і Христина Клюфас, д-р Роман і Марта Козицькі, Евстахія Гойдиш, Ірена Цапар, Оксана Волчук, Марія Смішкевич і Зеня Яворська, Станіслава Барегулка, Лідія Фіцалович, Богдан і Ірена Чайковські, Ольга Кобзяр, Юрій і Віра Попель, Евген і Александра Стахів, Богдан і Марія Шандор, Стефан і Анна Татаренко, Даніел і Дарія Бонодана, Юрій і Зеня Яворські, Орися Городиловська, Стефанія Пурій, Стефан Салик.

Загальна сума $2,720.00

На ТАБОРИ МОЛОДІ УЗХ:

Головна Управа УЗХ, Н. А. Іванів, В. М. Кавка, родина покійного Д. Бойдуник і А. О. Федаш.

Загальна сума $175.00

На ЦЕРКВУ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в Гантері

Родина Бойдуник-Федаш, д-р Іван і Наталія Макаревич, Кошевич Катя і д-р Христина Дурбак, Поритко Дам'ян і Єлисавета, Бук Андрій і Катерина, Кулик Теофіль і Іванна, Кардаш Володимир і Іванна, Кульчицька Софія.

Загальна сума $290.00

На ПЛАСТ в УКРАЇНІ

Ярослав Ромах, д-р Іван і Марія Галії, родина Бойдуник-Федаш.

Загальна сума $145.00

На ІНСТИТУТ ім. АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО в Оттаві

Іванна і д-р Никола Чировські, родина Бойдуник-Федаш.

Загальна сума $75.00

На СЛУЖБИ БОЖІ зложили:

Маруся Мулик, Оксана і Богдан Кузишин, Володимира і Степан Сливоцькі, Володимир Воловодюк, Орися Дмитрик-Бузета, Скрипець, Анна Король, Микола Лозинський, Ґеня Дячук, Оля і Ерко Палидович, Стеня і Антін Феденишин, Оксана і Рой Андерсен, Галя Клим, Володимир Палидович, Марія і Марко Смішкевич, Тоня Косановська, д-р Любомир і Оксана Кузьмак, Оксана Кіналь, Гелен і Кароля Кричевські, Таня Рабій, Галина і Богдан Титли, Марія Смішкевич, Зеня і Юрій Яворські, Марія Михайлів.

ЗАГІН „ЧЕРВОНА КАЛИНА" — 5-ий КУРІНЬ УПС І РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. ЯРОСЛАВА БОЙДУНИКА
складають
на ПОТРЕБИ ВІДНОВЛЕНОГО ПЛАСТУ В УКРАЇНІ:

по 50 дол. — Дарія Бойдуник, Адя Бойдуник-Федаш, Володимир Воловодюк, Богдан Кузишин, Маркіян Титла, Евген Титла, Юрій Шевчук, Іван Галій;
30 дол. — Володимир Сафян;
по 25 дол. — Володимир Стойко, Богдан Титла, Ігор Декайло, Роман Савицький, Роман Соболь, Орест Побігушка, Остап Винник;
по 20 дол. — Богдан Михайлів, Богдан Данко, Юрій Струтинський;
10 дол. — Остап Савчинський.

Всім жертводавцям складаємо нашу найщирішу подяку.

Горем прибиті:
дружина — ДАРІЯ
дочка — АДЯ з мужем ОРЕСТОМ ФЕДАШЕМ
і дітьми — ТАЛЕЮ І ДАРІЯНОМ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ зустрівся з представниками охорони здоров'я і керівниками Крайового інституту боротьби з АІДС. Під час зустрічі, присвяченої кампанії боротьби з цією хворобою, Президент висловив надію, що вченим і медикам вдасться розробити ефективні препарати проти АІДС. На зустрічі виступив директор крайового інституту алерґії і інфекційних захворювань д-р Ентоні Фосі. Він сказав, що, на його думку, до кінця цього десятиліття буде знайдена вакцина, яка захистить людину від втрати природного імунітету, викликаної цією покищо нерозгаданою хворобою.

Українські...

(Закінчення зі стор. 2)

— Наші мистці вимріювали єднання зі своїми колеґами з мистецької діяспори, — сказав голова секції монументального мистецтва Київської Спілки художників Олександер Мельник. — Для нас кожна така виставка — свято. Ми творили в умовах тиску системи, яка не давала нам жодних ґарантів на свободу творчости. Приїзд Аки Перейми і Тані Осадци в Київ зі своїми творами — свідчення того, що заржавілі замки системи зламані. Ми є очевидцями великих культурних змін і подій в Україні. Нинішня експозиція велемовно засвідчує, що народна творчість України глибоко хвилює мисткинь зі стейту Огайо. І в цьому прихована таїна їх творчої індивідуальности, самобутности, в цьому і запорука їх успіху.

...Сьогодні виставка мисткинь зі ЗСА переїхала на захід України, до Львова, де прийме її ще один організатор виставки, вчений секретар Львівської картинної ґалерії Оксана Пеленська.

Виставки мисткинь з Огайо користуються в Україні великим успіхом, і це слід пояснити тим, що в основі їх мистецтва лежить велика любов до національної культури, до правічних джерел народної творчости. Як вдало доповнюють малярські і графічні композиції Перейми її судження про природу власного мистецтва: „Моя праця поділена на пісні, загадки, пророцтва. Я дуже часто співаю українські пісні, відчуваю тут безліч матеріялу для творів. Усіх, мабуть, зачаровують загадки. Знайти розгадку в мітології, фолкльорі, зрештою в гуморі — то завжди дає відраду".

Визнання Переймі принесли також її скульптури. Зі станковими творами — дивовижними птахами — американський глядач знайомий. Так само, як з її декоративною плястикою, яка прикрашає парки і сквери стейту Огайо. Маємо надію, що колись, у щасливу годину, котрась із металевих, виконаних методом електричного зварювання пластичних конструкцій Перейми „осяде" і на нашій землі. Принаймні, її мріють бачити на батьківщині мисткинь, на Поділлі, в Копичинцях.

Вичерпно і ґрунтовно Ака Перейма інспірує тему „писанки" у своїх акварельних композиціях. Але тут пріоритет належить її сестрі Тані Осадці. Тонке сприймання народної творчости України вилилося для неї у захоплення писанкарством. У приватній колекції Осадци понад дві тисячі зразків, виконаних власноручно та іншими майстрами. Таня Осадца зайнялася історією українського писанкарства професійно, через це її твори вишукані в рисунку, з яскравими барвами, трепетною лінією, гарною орнаментикою, технологічно надзвичайно досконалі. Писанки Осадци — яскраве підтвердження її власних суджень: „Я тримаюся традиційних узорів. Для мене це ритуал. Моя праця — не красне мистецтво, а народне, що пережило тисячоліття, хоч і не шанувалося в Україні через неприхильність совєтських властей до християнської символіки".

Твори сестер-мисткинь з Огайо — для культурної України відкриття. Ти нас, Боже, зрости. Боже, будь ласкавий до нас, аби ми усі могли так зичливо стрічатися, аби очі наші блискотіли любов'ю й шаною, аби в серці нашому пломінилася любов. Дай, Пречиста Діво, щастя страждénній дитині своїй — Україні, а ми завше будемо до злуки, до праці, до творення задля її нинішньої і будучої слави. Тож, дорогі брати і сестри, приїздіть до нас, в Україну, зі своїми творами, зі своїм мистецтвом, зі своєю надією й сердечністю, з вірою й сподіванням — приїздіть до нас і нам з вами тепліше стає й легше дихається, й сонце ласкавіше сяє з синіх небес.

м. Київ.

ПОШУКИ ПРАЦІ

Молодий чоловік з України пошукує будь-якої праці з проживанням на місці в околицях Джерзі Сити та Ню Йорку. Тел. (201)434-0237, ext. 48 — в будні від 11—4.30 год. вечора.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 20-го ГРУДНЯ 1991 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти участь. Зближається кінець року, тому просимо вирівняти членські вкладки на зборах. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. Після зборів відбудеться прийняття. — В. Марущак, рекр. секр.

ЧИКАҐО ВЕЛИЧНО ВІДЗНАЧИЛО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Чикаґо (Рух). — Велика українська громада в Чикаґо соборно й величаво відзначила висліди референдуму в Україні, який масово підтвердив Акт незалежности, прийнятий Верховною Радою України 24-го серпня 1991 року.

У неділю, 1-го грудня, в церквах служилися Молебні та грали дзвони. Вже в неділю від обіду, коли закрилися в Україні виборчі дільниці, біля церков у залях або в приватних будинках збиралися громадяни, щоб почути перші вістки про висліди референдуму і президентських виборів та обмінюватися ними. Жваво було в авдиторії свв. Володимира й Ольги. Там ще дехто приватно серед знайомих провів опит-передбачення вислідів. Ніхто не подав, що референдум перейде такою більшістю голосів (понад 90 % голосуючих), хоча за президента Л. Кравчука (61% голосів) подало кілька осіб свої дуже близькі передбачення.

Але вже з вечора почали прибувати вістки, люди сиділи біля телевізорів, а дехто слухав радіо Київ чи Львів, скупі вістки з Москви. Вже в понеділок дообіду нашого часу можна було знати, якою великою була перемога. Тоді бреніли телефони до знайомих в місті, до Ню Йорку, а навіть до Києва і Львова. Преса вже з понеділка подавала звідомлення та репортажі. Було приємно довідуватися, що ці взагалі перші вільні вибори в Україні проходили вийнятково спокійно і в піднесеному настрої виборців. Швидко висліди стали відомими і всіх сповняли радістю, зокрема тим, що такий високий процент громадян центральних та південносхідніх земель проголосував за незалежність.

Чикаґське Товариство Сприяння Рухові (ТСР) готувалося до відзначення перемоги, але все ж була непевність, якою кількістю референдум перейде. З ініціятиви ТСР й у співпраці з громадськими централями — УККА і УАКРадою та іншими організаціями заплянованo святкування на вівторок, 3-го грудня, коли цілком певно висліди вже мали бути відомими.

В обідну пору відбулася пресова конференція, якою керував член правління місцевого Руху, адвокат Юліян Куляс, а додаткові вияснення подавав екзекутивний заступник голови д-р Василь Маркусь. Була заступлена англомовна преса та телевізія. У вислідi поміщено в місцевих щоденниках довші нотатки. Журналісти також мали інтерв'ю з людьми в українській дільниці, установах та навіть в домах (інтерв'ю з учасником визвольних змагань інж. Степаном Куропасем). Головною вимогою організаторів пресконференції було, щоб Уряд ЗСА негайно визнав Україну де юре. Ще досі ніколи не писала стільки американська преса про Україну.

Вечером того ж дня проведено соборний вдячний Молебень, що його відслужили Архиєпископ Костантин та Єпископ Інокентій разом із понад десяти священиками. Владика Іннокентій виголосив патріотичне слово. При кінці духовенство посвятило великий державний прапор України, що його внесли до церкви представники організацій молові. Цей прапор незалежности потім перенесено до великої залі Культурного Осередку і під ним відбувалася дальша врочистість. Прапор згодом буде передано до Музею як пам'ятку цього історичного дня.

В осередку зібралося понад 1,000 присутніх. Для багатьох бажаючих увійти не було місця. Молодь з Пласту і СУМ стояла із своїми прапорами. Заля була прибрана синьо-жовтими бальонами і дехто з присутніх тримав прапорець в руках. Понад 20 почесних гостей засіли на подіюмі. Американським та українським гимнами розпочато врочистість, на якій вступне слово мовив голова Товариства Сприяння Рухові, д-р Богдан Ткачук. Провадив англомовною частиною урочистости Ю. Куляс.

Першим промовляв мейор Чикаґо Ричард Дейлі, висловлюючи радість із цього приводу та обіцяючи підтримку для незалежної України, зокрема для її столиці, котра є містом — побратимом Чикаґо. Ряд американських законодавців передали свої привітання і подяку за запрошення прибути, серед них сенатор Саймон та конґресмен Аннунціо, які спонзорували в Конґресі резолюції за визнання Америкою України. Серед виступаючих були і стейтові законодавці українського роду репрезентант Мирон Куляс та сенатор Володимир Дудич. З гарною промовою виступив польський консуль Зєлінський, подаючи до відома, що президент Польщі привітав Україну з незалежністю та що Польща першою визнала Україну. А далі з короткими привітаннями та побажаннями виступали представники народів, колись поневолених — білорусів, болгар, литовців, латишів, словаків, румунів, та народів, що ще борються (хорватів) і ще справді поневолених (кубинці). Теплим був привіт від великої жидівської громади Чикаґо.

Українську чергу промовців почали представник відділу УККА д-р М. Харкевич та голова осередку УАКРади, інж. З. Туркало. Крім цих говорили останні могікани визвольних змагань 1917-20 років, 96-річний майор М. Личик, що пережив події в Києві 22-го січня 1918 року та інж. С. Куропась, учасник Української Галицької Армії, що також вже завершив 90 років життя. Д-р Дарія Маркусь подала коротку інформацію про нашу участь в референдумі, а саме тим, що ми зібрали гарну суму на кошти пропаґанди. Напередодні референдуму Д. Маркусь говорила, що була б вдоволена, якщо б за референдумом проголосувало стільки процентів, скільки зібрано тисяч долярів на цю шляхетну ціль, думаючи, що процент не перейде 80. Виявилося, що навіть в Чикаґо та ще з допомогою щедрих людей з-поза Чикаґо осягнено суми 91,000 дол., бо забракло 4,000 дол. щоб подякувати народові України за 91 %. А може ще та сума доберeться на допомогу дальшим демократизаційним процесам в Україні. Присутнім жертводавцям понад 500 дол. роздано відповідні грамоти, а списки всіх буде подано в пресі.

Після тосту шампанського, що його запропоновано всім почесним гостям, ще відспівано многоліття українському народові, Урядові та війську. Віче ухвалило вислати телеграми новообраному президентові України Леонідові Кравчукові, голові Народної Ради Ігорю Юхновському та співголовам Руху Іванові Драчові та Михайлові Гориневі.

Присутні збирали підписи до листа, до през. Джорджа Буша, щоб той негайно визнав Україну. Учасники цього святкового зібрання ще довго не розходилися, приступали до буфету, віталися й обнімалися, як ніколи досі. Дехто читав розвішену українську та англійськомовну пресу, оглядав відео. Хоч наступний день був робочим, а на дворі була хуртовина і гострий мороз, дехто залишався до пізної години. Хотілося довше побути і ділитися небуденною радістю. У нас усіх був вийнятковий день — Великдень у грудні.

Мистець...

(Закінчення зі стор. 1)

нуються такі ж виставки в Дітройті, Філядельфії і Чикаґо.

Питаємося нашого гостя чи він думає залишитися тут на довше перебування, але він заперечує і з притиском стверджує, що треба їхати до Одеси і там проводити працю, бо як каже, „нічого не буде, як усі не будемо працювати". У плянах — Міжнародний мистецький симпозіюм в Миколаєві при кінці квітня, в якому О. Недошитко співпрацює і хоче допомогти спровадити на цю імпрезу мистців із ЗСА. На його думку, з якою нас прощає, є конечна виміна досвідом і працями між художниками з діяспори і тими з України, які так довго не мали можливости пізнати це мистецтво та самим в подібному напрямі розвиватися.

Ствердження і заклик

(Закінчення зі стор. 1)

Контрольна Комісія з приємністю стверджує значне збільшення читачів „Свободи" та „Українського Тижневика" у зв'язку з тим, що розпочато висилку видань в Україну, а кошти передплати покриває родина чи знайомі в Америці й Канаді. Англомовний „Український Тижневик" висилається міжнародним інформаційним центрам і урядовим чинникам у Вашінґтоні. Контрольна Комісія схвалює заходи Екзекутивного Комітету з ціллю закупу нових модерних друкарських машин, щоб збільшити щоденник „Свободу" до 12 сторінок, а „Український Тижневик" до 24-ох сторінок.

6. Союзівка, як і раніше, сповняє успішно ролю українського культурного центру з виступами найкращих мистецьких сил Америки й Канади. У звітовому році оселю відвідало багато ансамблів та індивідуальних осіб мистецького світу з вільної України, і завдяки цьому Союзівка стала ще більш популярною. Контрольна Комісія стверджує, що у звітовому часі присвячено багато уваги для дальшого ремонту забудовань, а головно в „Києві". За час від 1-го січня по 31-го серпня приходи оселі виносили 1,049,623 дол., а видатки 1,268,620 дол.

7. Українська Національна Корпораціля Дому УНСоюзу отримала з чиншів приходи на суму 1,761,701 дол. і тим самим приходи в звітовому часі збільшилися на 100,000 дол. у порівнянні з минулим роком. На день 31-го серпня 1991 року позичка Корпорації Дому від УНСоюзу виносила 6,033,401 дол., а на боргові зобов'язання від членів 7,830,298 дол.

Контрольна Комісія підтримує старання Екзекутивного Комітету винайняти опорожнені поверхи будівлі.

Головна Контрольна Комісія закликає українську спільноту морально і матеріяльно підтримати закріплення самостійности і соборности української держави.

Головна Контрольна Комісія висловлює признання Екзекутивному Комітетові за виконання ухвали відкриття Пресового Бюра в Києві, яке виконує велику працю, інформуючи українську діяспору про події в Україні через щоденник „Свободу" і англомовний „Український Тижневик".

Головна Контрольна Комісія рекомендує Екзекутивному Комітетові придбати власне приміщення-дім для Пресового Бюра у столиці України та збільшити його персонал.

Головна Контрольна Комісія ствердила, що покликана Головним Урядом Статутова комісія продовжує працю над проєктом нового статуту.

Головна Контрольна Комісія закликає всіх членів Головного Уряду, делеґаток й делеґатів 32-ої Конвенції, всіх відділових секретарів і урядовців допомогти Екзекутивному Комітетові виконати намічені організаційний плян, а саме придбати 2,000 нових членів.

Помер К. Гіммельрайх, старшина УПА

В далекій Австралії 4-го вересня помер колишній старшина УПА й громадський та політичний діяч Кость Гіммельрайх. Залишив він у смутку дружину Левантину, дочку Лесю, сина Юрка і їхні родини.

Кость Гіммельрайх народився 22-го грудня 1912 р. в родині ветеринарного й медичного лікарів в Івангороді на Чернігівщині. Його родина згодом переїхала до Києва, де Кость здобув середню освіту й закінчив зоотехнічний інститут. Тоді він був покликаний до армії, де закінчив артилерійську військову школу зі ступенем старшого лейтенанта. Після військової служби працював науковим ляборантом в Інституті гідробіологі Академії наук, згодом закінчив аспірантуру й 1941 р. став старшим науковим співробітником АН УРСР. Коли вибухла війна, він був покликаний до армії, боронив Київ і після київського оточення потрапив у німецький полон.

За німецької окупації він був у Києві активним діячем протинімецького підпілля в рядах ОУНм. Коли наближався фронт, Кость Шіммельрайх подався з родиною в Галичину. Там, влітку 1944 р. став командиром партизанського відділу, що його організувала ОУНм в околицях Волосатого в пов. Турка в Карпатах. Проте під тиском воєнних подій цей відділ самоліквідувався. Кость Гіммельрайх з групою старшин пробрався за фронт до старшинської школи УПА під командою пор. Федора Польового („Поля"), а його дружина з дітьми подалася з іншими втікачами в Західню Европу.

ГК УПА ген. Роман Шухевич призначив К. Гіммельрайха командиром відділу особливого призначення УПА-Схід. Цей відділ К. Гіммельрайх зорганізував з решток загону УПА-Південь під командуванням „Бистрого", Придніпрянської сотні під командуванням Петра Миколенка („Байди") й окремих придніпрянців, які долучилися з інших галицьких відділів УПА. Завданням цього відділу було перейти з весною 1945 р. в Київщину й там діяти, щоб мати вплив на події в столиці. Тоді припускали, що війна може затягнутися й може дійти до революції в СССР чи до конфлікту між СССР й західніми союзниками. Реорганізувавши відділ, К. Гіммельрайх діяв в лісах над Збручем і Серетом в околицях Чорткова.

Підготовляючись до весняного рейду в Київщину, весна 1945 р. принесла закінчення війни, зміну плянів командування УПА й частинну демобілізацію кадрів УПА. К. Гіммельрайх вирішив звільнитися з УПА й продістатися до своєї родини в Західній Европі. 1946 р. він добився до своєї родини в Західній Німеччині. Там став активним в українському громадському й політичному житті. На початку 1951 р. виїхав з родиною до Австралії, де вони оселилися на постійно. Дещо влаштувавшись в Австралії, він був дуже активним в українському громадському й політичному житті. Передусім він був діяльним у Союзі Об'єднання Українців Австралії (СОУА) й Українській Революційній Демократичній Партії (УРДП), в якій був членом центрального комітету й секретарем крайового комітету Австралії.

Кость Гіммельрайх був також автором збірок поезій і оповідань, споминів і багатьох статтей в пресі. На жаль, майже ввесь його літературний дорібок пропав у пожежі їхнього дому. Лише дещо з цього вдалося йому відтворити, бо наприкінці 1970 року він дістав удар (крововилив у мозок), через що втратив зір й частинно пам'ять. Ще за доброго здоров'я почав писати спогади, але їх не закінчив. Ці його мемуари були надруковані у видавництві „Літипис УПА" під заголовком „Спогади командира відділу особливого призначення УПА-Схід" (15 том „Літопису УПА" у 1987 р.

Ввесь свій вік на чужині він мріяв про Україну і її волю. Тож дуже врадувався, коли довідався, що 24-го проголошено в Києві самостійну українську державу. Був він тоді з дружиною і зятем на вакаціях і уявив собі, що він на вакаціях в Україні. Тоді він договорився з дружиною, що по смерти їх тіла будуть спалені й їх тліні останки поховані у вільній Україні. Десять днів пізніше Кость Гіммельрайх („Кий", „Шелест") помер.

Євген Штендера

В МУНІЦИПАЛЬНОМУ ТРИБУНАЛІ Гавани завершився судовий процес над 35-річною кубинською поеткою і дисиденткою Марією Еленою Круз Варельою. Вона очолює нелеґальний рух Крітеріо Альтернатіво, який вимагає здійснення демократичних реформ в країні. Суд засудив її до двох років позбавлення волі за „ведення ворожої пропаґанди".